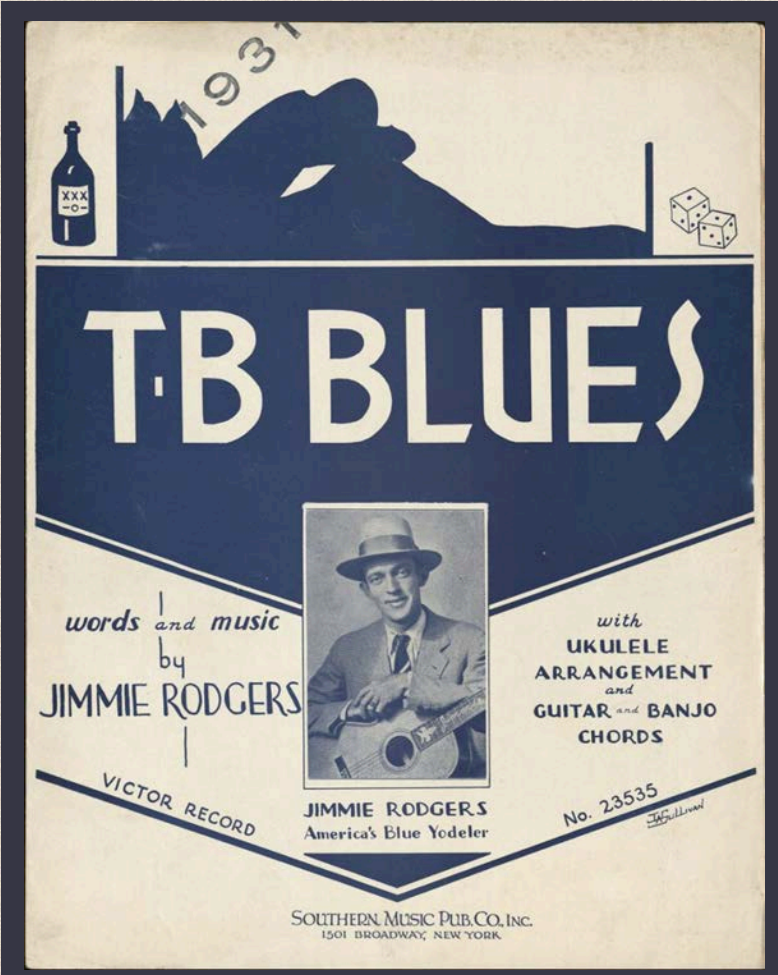
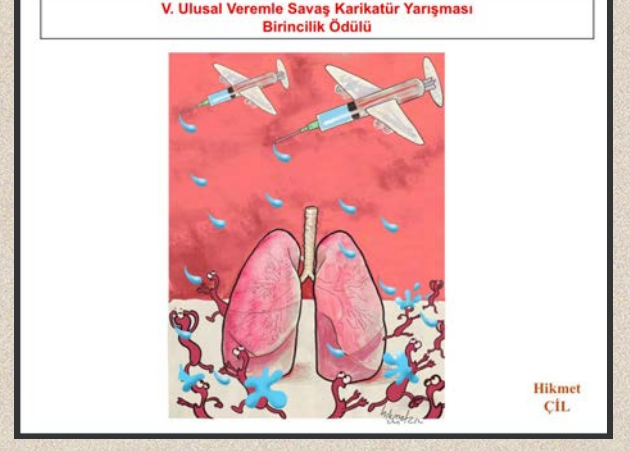
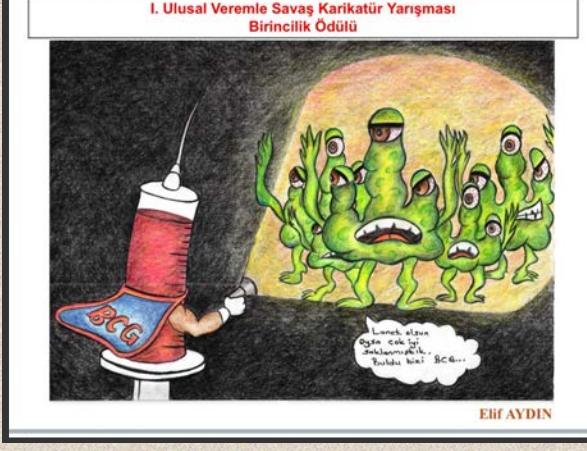
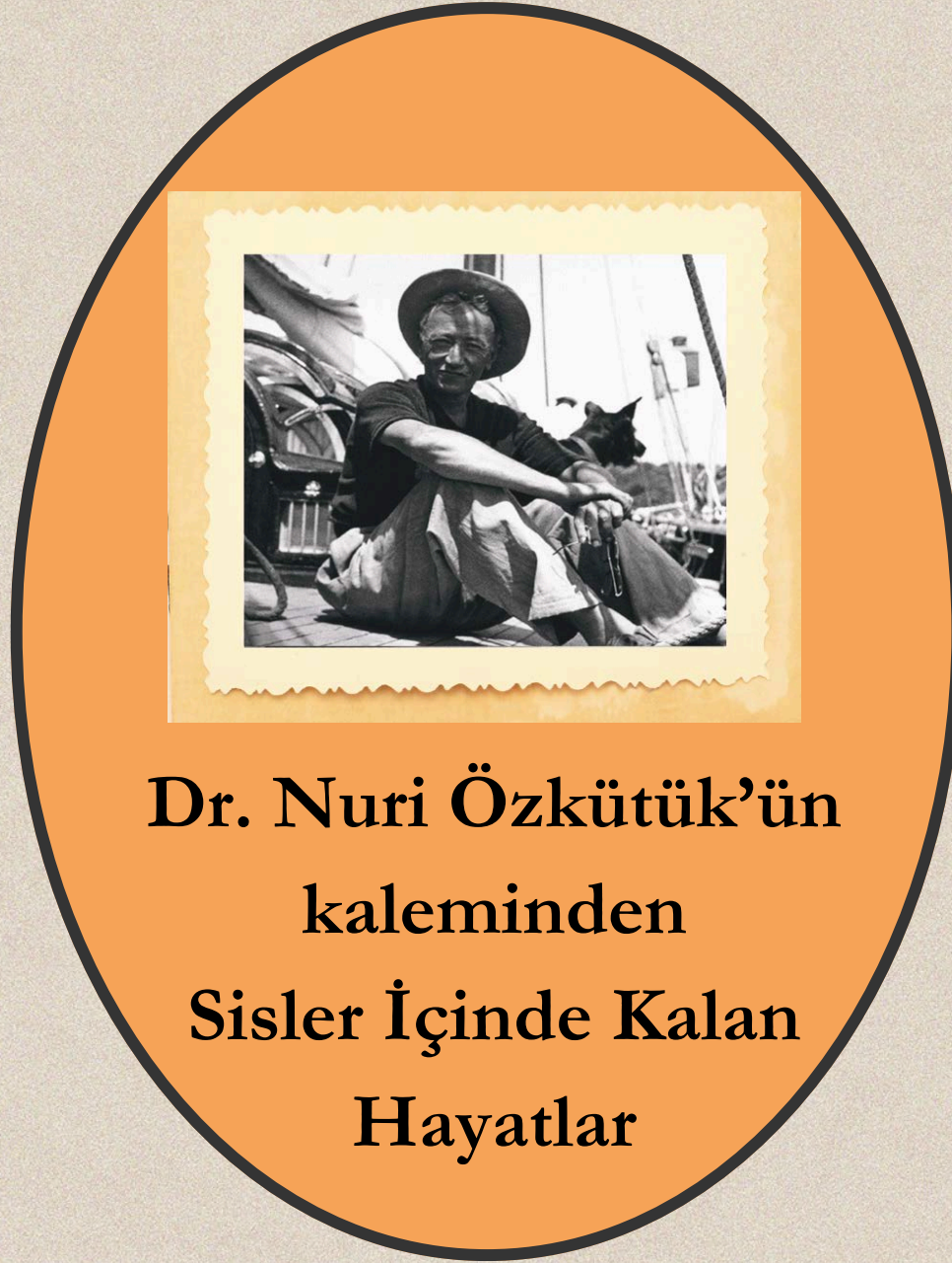

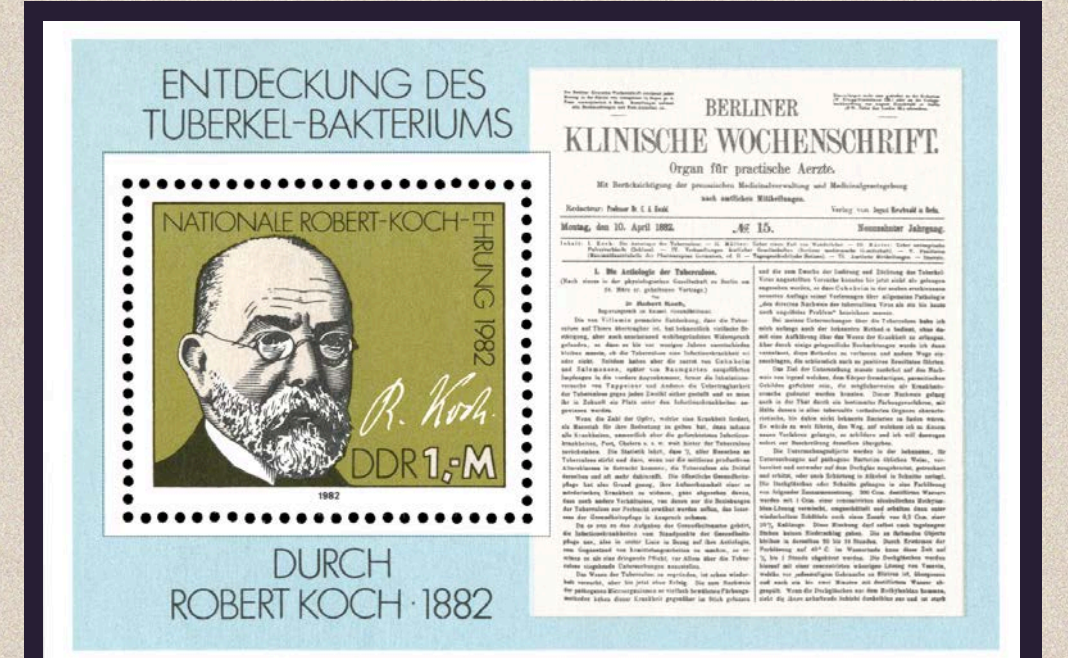
MİKROBAKTERİ GAZETESİ

Dr. Gönül Aslan
Country müzik
efsanesi Jimmie
Rodgers'in hikayesini
anlatıyor...

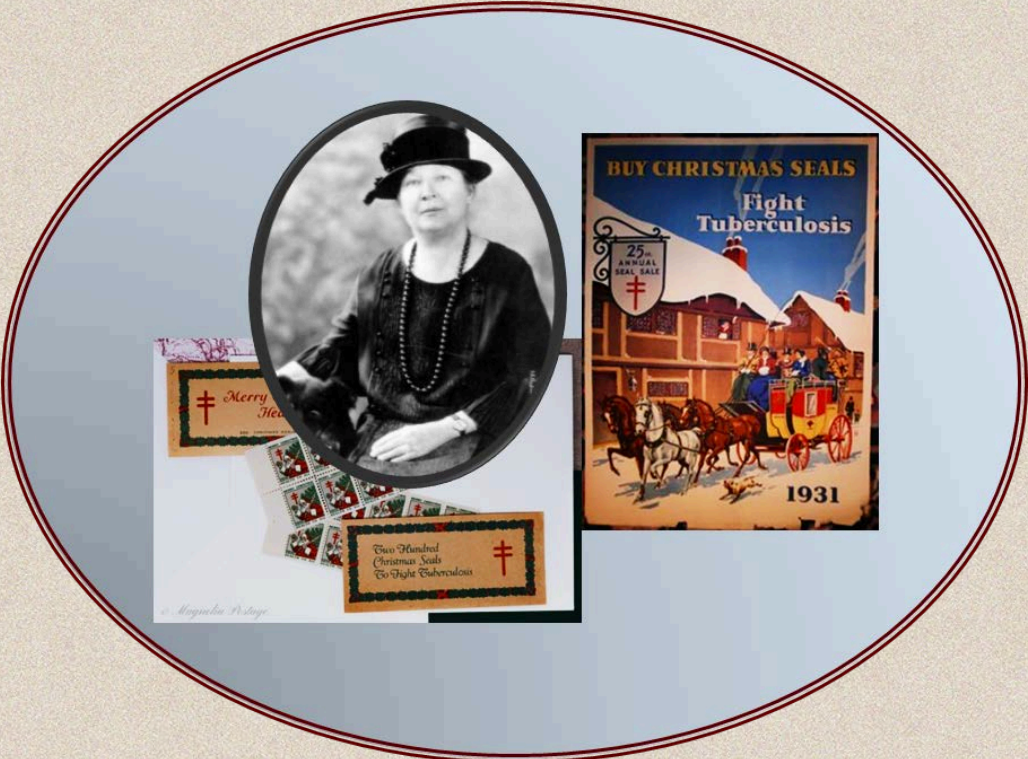

Dr. Nuri Özkütük'ün
kaleminden
Sisler İçinde Kalan
Hayatlar

Dr. Sedef Göçmen
bizleri "Beyaz
Ölüm'ün keşfedildiği
güne" götürüyor...

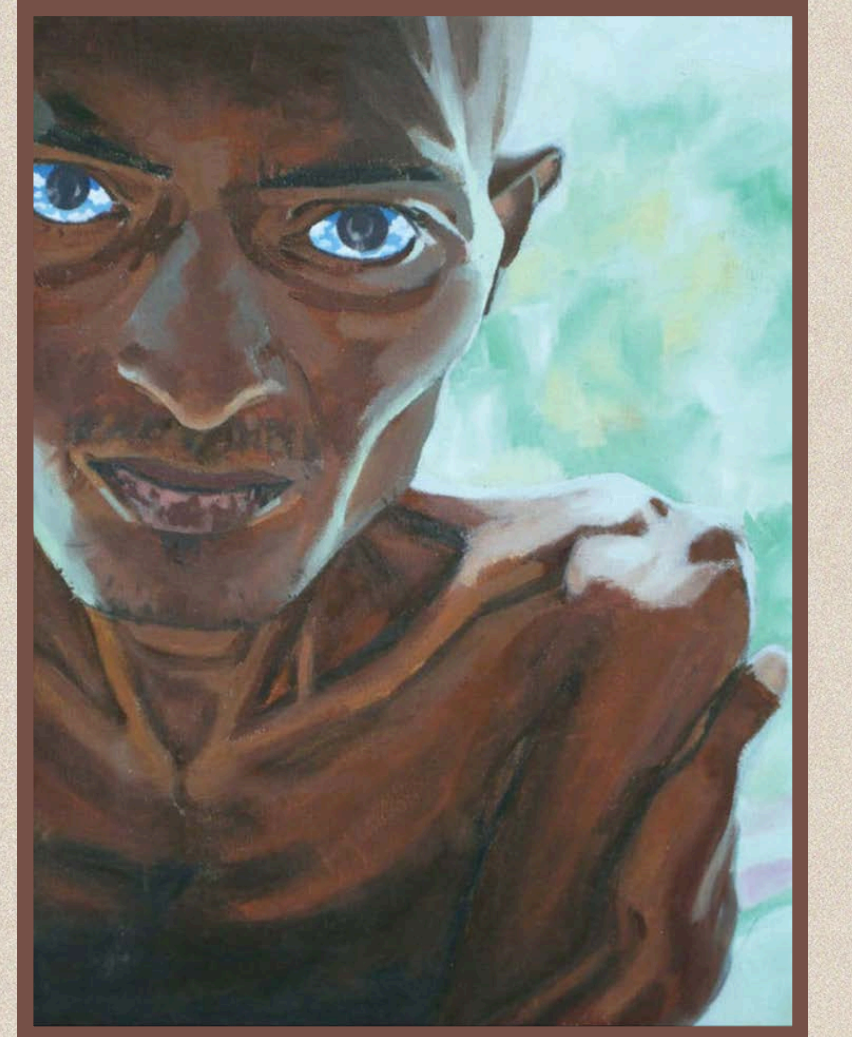
Bunları biliyor muyuz?

Tüberkülozla Savaşta Noel Pulları
Dr. Gönül Aslan

2024'te Neler Yaptık ?

İçimizde Yatan Hayaller
Stefan Prakash Eicher

EDİTÖRÜN GÖZÜNDEN

Değerli Okuyucular,

Dünya Tüberküloz Günü, 32 yıldır her 24 Mart'ta kutlanmaktadır. Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Mikobakteri Çalışma Grubu olarak, bu yıl da MİKOBAKTERİ GAZETESİ'nin 3. sayısını yayınlayarak bu kutlamalara katkı sağlıyoruz.

Gazetemizin bu sayısında, Robert Koch'un hayatı ve tüberküloz basilinin keşfi hakkında bilgiler bulacaksınız. Ayrıca, Koch'un kolera, şarbon ve tifo konularındaki araştırmaları ile tüberkülin tedavisini önerdiğini, bunun dışında, bir başka makalede Noel pullarından elde edilen gelire tüberküloz sanatoryumlarının sürdürülebilirliğine katkı sağlandığını ve bu pulların, Ulusal Tüberküloz Çalışma ve Önleme Derneği tarafından tüberküloz farkındalığı yaratma amacıyla nasıl kullanıldığını anlatacağız. Zamanla geleneksel hale gelen Noel pullarından elde edilen gelirin, Amerika Akciğer Derneği'nin akciğer sağlığı için yaptığı çalışmalara katkı sağladığını da göreceksiniz.

Metnimizin bir başka bölümünde, günümüzde varlığını yitirmiş olan ve harabe haline gelmiş Heybeliada Sanatoryumu'nda tedavi görmüş ünlülerin yaşamlarını ele alacağız. Bu ünlülerin, hem uğraşlarını hem de adeta öksürük seslerini duyacak, tüberkülozla mücadelesine dair önemli izler bırakmış yaşamlarına tanıklık edeceksiniz.

Harvard Üniversitesi Kütüphanesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre, tüberküloz (TB), 19. ve 20. yüzyılın başlarında sanayileşmiş ülkelerde en fazla ölüme yol açan hastalık olmuştur. Ancak, TB'nin sanatçılar ve edebiyatla ilişkilendirilmesi, 1800'lerde romantik bir bakış açısının oluşmasına yol açmıştır.

Birçok yazar, ressam ve şairin TB'ye yakalandığını biliyoruz. Örneğin, "Country Müziği'nin Babası" Jimmie Rodgers, TB ile mücadelesinde mağlup olmuş, ölümünden iki gün önce kaydettiği "TB Blues" adlı şarkı, hastaların yaşadığı acıları ve kaderlerini anlatan hüzünlü bir parça olmuştur. Ayrıca, Hindistan'da doğup büyüyen sanatçı Stefan Prakash Eicher'in "İçimizde Yatan Hayaller" adlı eserinde, TB nedeniyle tükenmiş bir insanın gözlerindeki mavi gökyüzü ve bulutları yansıtarak, hastalığın yarattığı tahribata rağmen, umut ve kurtulma arzusunu gözler önüne serdiğini göreceksiniz.

Bu sayımızda, 2024 yılı içinde yapılan eğitimler, makale saatleri ve Tüberküloz Sempozyumu'na ait fotoğrafları da sizlerle paylaşıyoruz. Ayrıca, yıllardır düzenlediğimiz Tüberküloz Karikatür Yarışması'nda dereceye giren eserleri de bu sayıda bulabileceksiniz.

Tüberkülozla ilgili yapılan çalışmalar, Dünya ve Türkiye genelinde önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Ancak, bu hastalığı tamamen ortadan kaldırma noktasında hala atılacak çok adım bulunmaktadır.

Prof. Dr. Julide Sedef GÖÇMEN

“BEYAZ ÖLÜM”ÜN KEŞFEDİLDİĞİ GÜNLER

Mikobakterilerin yaklaşık 150 milyon yıldır var olduğu düşünülmesine rağmen, *Mycobacterium tuberculosis* yaklaşık 150.000 yaşında olan genç bir türdür. Tüberküloz (TB) yüzyıllardır bilinmektedir. Mısır'ın hanedan öncesi döneminden ve Peru'nun Kolomb öncesi döneminden kalma mumyalar tipik omurga lezyonları göstermektedir. TB'nin antik çağı, paleomikrobiyoloji tarafından doğrulanmaktadır. İnsanlarda tüberküloza dair ilk zayıf kanıt, Türkiye'de bulunan 500.000 yıllık bir kafatasındaki kemik tüberkülozuyla uyumlu lezyonlara dayanmaktadır, *M. tuberculosis*'in ilk tartışmasız kanıtı, ABD, Wyoming'de bulunan 17.000 yıllık bir bizonun kemik lezyonlarında PCR dizilimi ve mikobakteriyel lipitlerin tespiti ile elde edilmiştir.

Avrupa ve Asya'daki çeşitli mezar yerlerinde insan tüberkülozunun varlığını doğrulamak için çok sayıda çalışma yapılmıştır. İnsan tüberkülozuna dair en eski kanıt, Doğu Akdeniz'de 9.000 yıllık bir yerleşim yerindeki Neolitik bir bebek ve kadında bulunmuştur. *M. tuberculosis* DNA dizilerini tespit eden çalışmaların büyük çoğunluğu, tanıyı koymak için materyal olarak kemiği kullanmıştır, oysa birkaç çalışma akciğer dokusunu veya diğer yumuşak dokuları kullanmıştır.

Literatür tüberküloz tanımlarıyla doludur. Bu sık görülen hastalık Eski Ahit'te *schachepbeth*, Yunan literatüründe Hipokrat'ın tanımladığı gibi verem, Romalı Cicero'nun Latince raporlarında *cunsumptio* ve on dokuzuncu yüzyılın birçok batı mitinde (*La Dame aux Camelias* ve *La Traviata* gibi) ve Chopin ve Çehov'un ölümlerinde verem olarak adlandırılmıştır. Johann Lukas Schönlein sonunda nozolojiyi birleştirdi ve hastalığın tüm formlarında tüberküllerin varlığı nedeniyle 1834'te “tüberküloz” adını önerdi.

Gerçekten de Robert Koch (1843-1910) tarafından *M. tuberculosis*'in keşfi, tüberkülozla ilgili önceki popüler ve bilimsel bilgileri değiştirdi. Hipokrat, tüberkülozun kalıtsal olduğunu düşünüyordu. Galen (131-201) önce bunun bulaşabileceğinden şüphelendi, ardından Girolamo Francastoro (1483-1553) bazı hastalıkların insanlar arasında doğrudan veya dolaylı temas yoluyla “partiküller” aracılığıyla bulaşabileceğini gösterdi. İngiliz hekim Benjamin Marten (1690-1752) gibi bazı kişiler, 1720'de hastalıkların “harika derecede küçük canlı yaratıklar” tarafından meydana getirilebileceği ve bunun hastalığın semptomatik lezyonlarına yol açabileceği hipotezini ortaya attı ve böylece “bulaşıcı canlı sıvı” teorisini ifade etti. Leeuwenhoek 1676'da bakteri gördüğünü bildirmiş olsa da, “küçük hayvanlarının” hastalığa neden olduğuna inanmamıştı.

19. yüzyıl Avrupa'sında, tıp dünyasında tüm zamanlar için bir ikon olarak Robert Koch nasıl ortaya çıktı? Kendisinden önce birçok kişinin gözlemlediği ve tartıştığı ancak başaramadığı şeyi başarmayla ilgili olarak ona ne ilham verdi ve motive etti?

Gerçek hayatta, tüberküloz karmaşık, acı verici ve güçten düşürücü bir çileye dönüşmektedir. Aktif tüberküloz deneyimi, bitkinliktir; terleme nöbetleri, aşırı cinsel cazibe değil; sınırlı inlemeler, lirik aryalar değil; kan fişkirtmeleriyle noktalanan amansız bir öksürük, bir zamanlar “beyaz veba” (bubonik veba veya “kara ölüm”ün aksine) olarak adlandırılan şeyin kabus gibi gerçekliğidir?

Bu yazıda Robert Koch'un hayatını ve yaşadığı zaman diliminde bu karmaşık sorulara nasıl cevap verdiğini ve tüberkülozun Koch öncesi dönemini sonsuza dek tarihin tozlu raflarına nasıl kaldırdığının hikayesini anlatmaya çalışacağım.

“BEYAZ ÖLÜM”ÜN KEŞFEDİLDİĞİ GÜNLER

“Bir araştırmacının yeni, kesintisiz bir araştırma alanını bu kadar açık görüşlü bir şekilde önceden kavrayabilmesi nadirdir ve Robert Koch’un yaptığı gibi parlak ve başarılı bir şekilde bu alanda çalışmayı başaran çok az kişi vardır. İnsanlık için bu kadar belirleyici öneme sahip bu kadar çok keşif, onun durumunda olduğu gibi tek bir adamın faaliyetinden nadiren kaynaklanmıştır.”

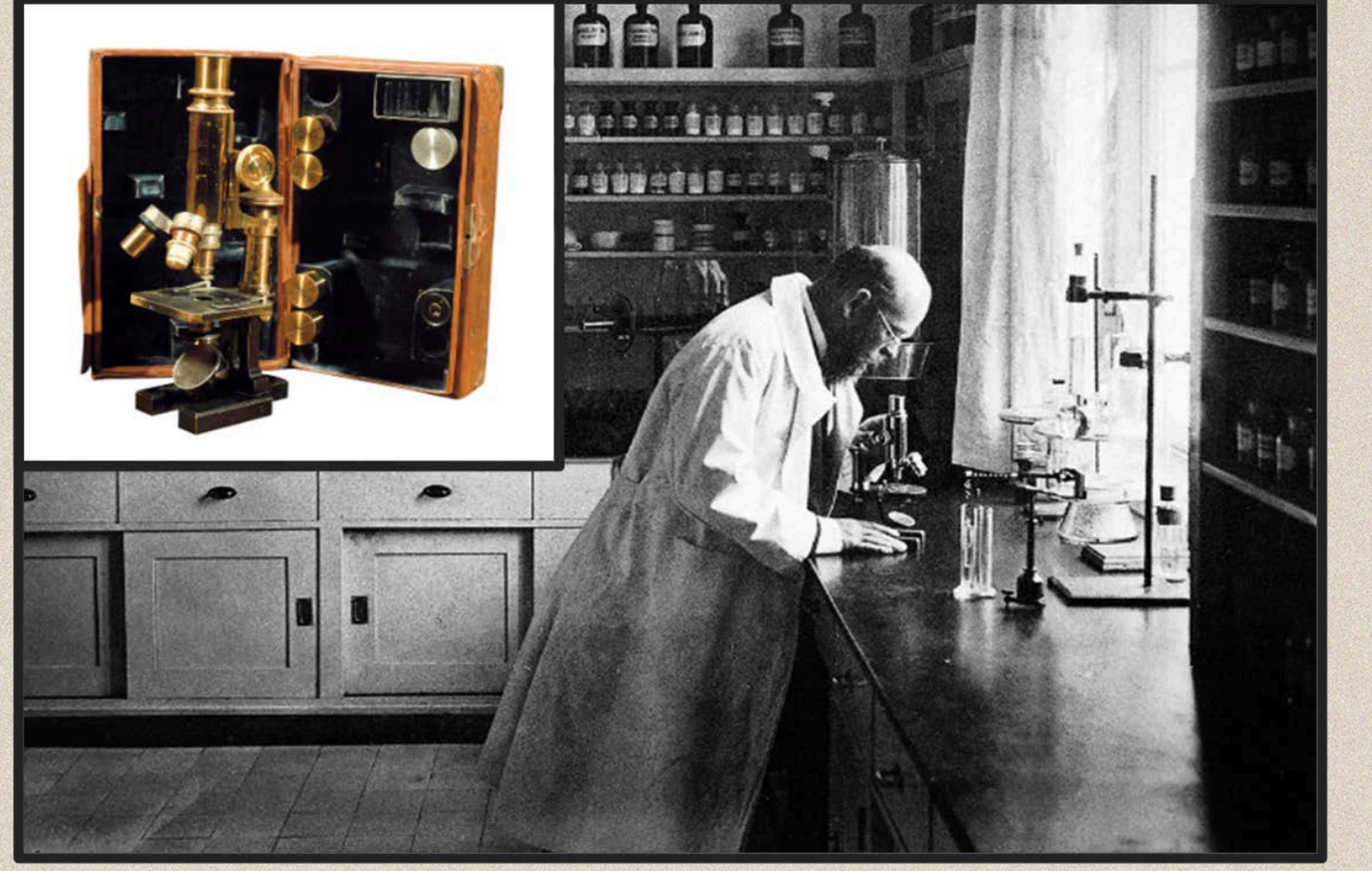
Profesör Kont K.A.H. Mörner,
Kraliyet Karolinska Enstitüsü Rektörü,
1905 Nobel Tıp veya Fizyoloji Ödülü Sunum Konuşması

Robert Koch’un Hayatı ve Bilimsel Çalışmaları

Heinrich Hermann Robert Koch adıyla fakir bir madenci ailenin 13 çocuğundan biri olarak 11 Aralık 1843 yılında Almanya’da bir dağ köyünde, Clausthal-Zellerfeld’de Prusya bölgesinde doğdu. İyi bir santranç oyuncusu ve Johann Goethe hayranı olan Koch, matematik, doğa bilimi ve tıp alanında çalışmalar yaptı.

Robert Koch (üst sıra, annenin yanında solda) ailesiyle Harz bölgesindeki Clausthal’da (1854)

Robert Koch’un Mikroskobu ve 1900’lü yıllarda laboratuvarındaki mikroskop başında

Çocukluğundan itibaren doğa bilimlerine olan ilgisinin ve merakının karşılığını büyüdüğünde fazlasıyla alacaktı. Koch, beş yaşındayken gazetelerden okumayı öğrendiğinde ailesini şaşırtmıştı; 1866’da tıp doktoru olarak en yüksek onur derecesiyle mezun olması şaşırtıcı değildi. Nunquam otiosus (Latince: asla boş durmaz) sloganı ile, biyolojik bilimler, doğa ve seyahat konusunda tutkulu bir kişiydi. Bu onu Fransa, Berlin, Londra, Hannover, İskenderiye ve Kalküta gibi pek çok yere gidip araştırma yapmasına neden oldu. Kısaltılmış adı ile “Robert Koch”, 19. yüzyılın belası olan tüberkülozun etyolojisini tanımladığı için bulaşıcı hastalıklar alanında bakteriyolojinin babası adıyla anıla geldi.

Birçok bakımdan, tüberkülozun modern dönemi, Koch’un, 1872’de Wollstein’da (Batı Prusya’da küçük bir köy, şimdi Polonya’nın Wolsztyn kentinde) bölge sağlık görevlisi olarak atanmasıyla başladı. Göreve başladığında 29 yaşındaydı. Koch ailesi dört odalı bir evde yaşıyordu ve doktorun muayene alanı evin salonunda bulunuyordu. Bu odayı ikiye bölmek için basit bir perde kullanan Dr. Koch, Berlin’den özel olarak sipariş ettiği yepyeni bir mikroskop, bir inkübatör, çeşitli cam tüpler, kültür plakaları ve değişik cam kaplar ve incelemek istediği mikropları fotoğraflamak için mikroskoba bağladığı bir kameradan oluşan bir laboratuvar kurdu.

Bu dönemin birçok genç doktoru gibi Koch da mikroskopik her şeye karşı yoğun bir hayranlık duyuyordu; bu saplantılı durum “bakteriomania” olarak da adlandırılıyordu. Salgınları havanın pis veya hoş olmayan kokularından oluştuğunu savunan meslektaşlarının aksine, miasmatik teoriye karşıydı; Dr. Koch, belirli mikropların belirli bulaşıcı hastalıkların nedeni olduğunu düşünüyordu.

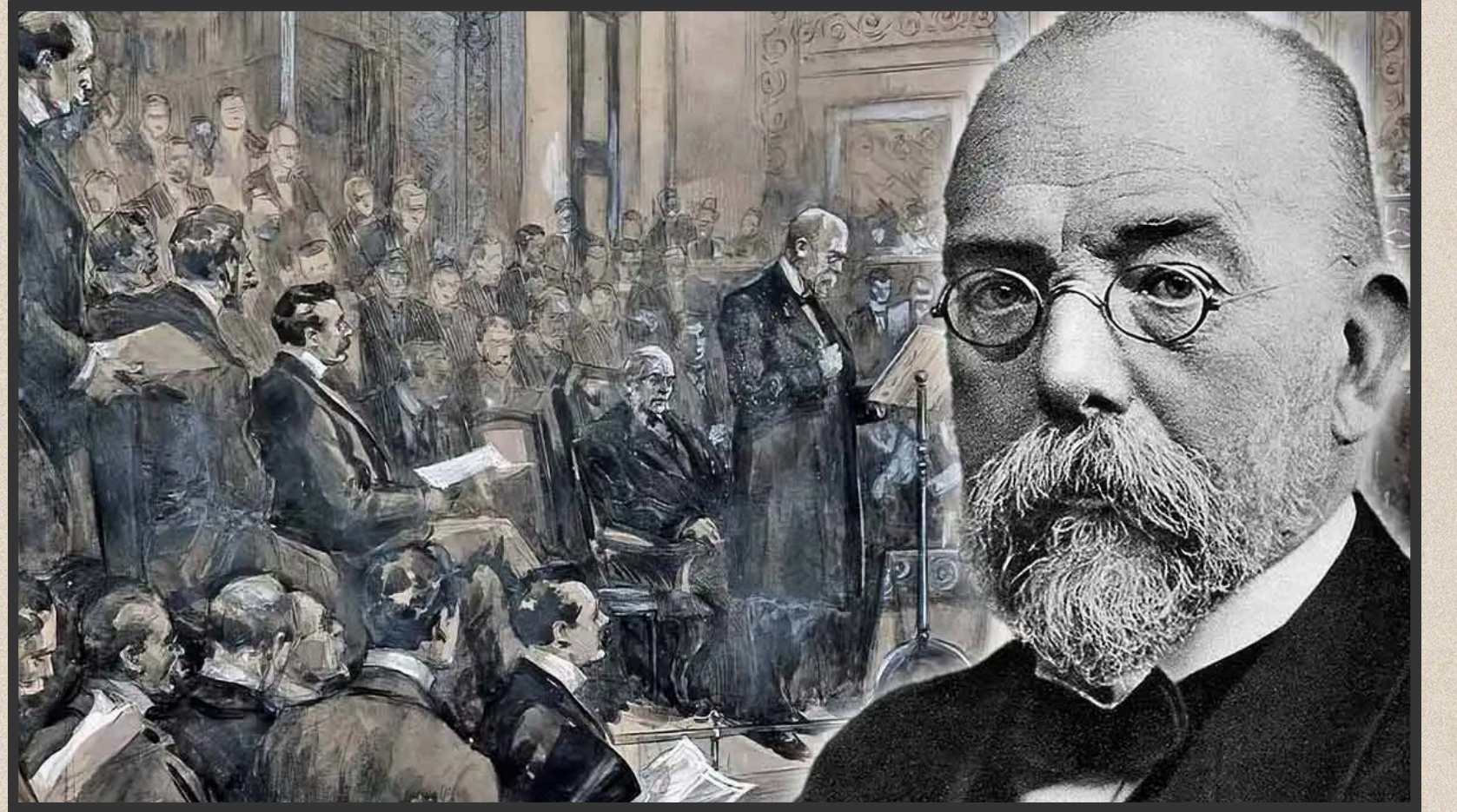
“BEYAZ ÖLÜM”ÜN KEŞFEDİLDİĞİ GÜNLER

Dr. Koch, yün üretiminin önemli olduğu bir bölgede çalıştığından, şarbonla enfekte hasta görmüştü. Bu vakaların çoğu, kutanöz şarbon denilen, parmaklarda veya ellerde, baktıkları koyunların yününde bulunan mikroplarla fiziksel temas sonucu oluşan ağrılı yaralardı. Kömür karası renginde olan bu yaralar nedeniyle basilin adı da antrasitten gelir. En ciddi durumlarda veya solunum yoluyla alınan şarbon vakalarında, şarbon mikropları, kısa sürede şiddetli ateş, kanama ve ölüme neden olmaktadır.

Dr. Koch, bu işçilerin bir şekilde hayvan leşlerinin derilerinde yaşayan mikroskobik bir organizmayı yuttukları hipotezini öne sürdü ancak bilgisi burada sona erdi. Hastalarının başucunda çaresiz kalan Koch, şarbonun nedenini bulmaya ve mümkünse bir tedavi bulmaya kararlıydı. Bu yüzden her akşam, son hasta muayene odasından ayrıldıktan sonra, genç doktor perdesinin arkasına çekiliyor, geçici laboratuvar tezgahına oturuyor, mikroskobunun objektifinden olguları inceliyordu. Bu çalışmaya başladıktan birkaç ay sonra ve sayısız fare deneyinden sonra, Koch cevabını bulmuştu. *Bacillus anthracis* adlı bir mikrobun, şarbon hastalığına neden olduğunu söyledi. *Bacillus anthracis*'in üç fiziksel özelliği Koch'un keşfini destekledi. Mikrop, mikroskop altında belirgin bir görünüme sahiptir; neredeyse her türlü fiziksel manipülasyona dayanabilen daha da büyük ve dayanıklı sporlar oluşturan büyük bir mikroptur; ve laboratuvarında yetiştirilmesi nispeten kolaydır.

Genç Dr. Koch, araştırmasını tam zamanlı olarak sürdürebileceği zaman ve olanaklara sahip bir üniversite pozisyonu bulamadı. 1880'de Berlin'deki İmparatorluk Sağlık Bakanlığı'na hükümet danışmanı olarak atanana kadar dört yıl daha Wollstein'da kaldı.

Robert Koch, 1905'te tıp veya fizyoloji dalında Nobel Ödülü'nü kazanmasına yol açan bir dizi çığır açıcı keşfe burada başladı. Mükemmel bir laboratuvar, güçlü mikroskoplar ve isteyebileceği tüm asistanlar, deney hayvanları ve malzemelerle Koch, tüberkülozu araştırmaya karar verdi. Araştırma odağı o zamanlar oldukça tartışmalıydı çünkü çoğu uzman tüberkülozun kalıtsal bir hastalık olduğunda ısrar ediyordu; sonuçta, ailelerde “geçme” eğilimi vardı.

Dr. Koch, TB'nin bulaşıcı olduğunu düşünüyordu. Meslektaşlarına söylemeden tek başına çalışarak, neredeyse altı ay boyunca her gün laboratuvarına kapandı ve sonunda kesin olarak tüberküloz basili veya *Mycobacterium tuberculosis*'i izole etti ve hastalığa neden olduğunu bildiğimiz mikrobu nasıl üreteceğini buldu.

Koch; 24 Mart 1882 Cuma günü, Berlin Fizyoloji Enstitüsü'nün kütüphanesinin okuma odasında, derneğin aylık toplantısında saat 19:00'da, TB'deki bulgularını, laboratuvar ve hayvan deneylerini, tüberküloz basilinin tanımlanması ve izolasyonu için kullandığı tüm bilimsel kanıtları açıkladı, örneklendirdi ve bakterinin bulaşma şeklini ve insanda TB'ye nasıl neden olduğunu gösterdi.

“BEYAZ ÖLÜM”ÜN KEŞFEDİLDİĞİ GÜNLER

24 Mart 1882'de ki bu toplantıda bulunan tıp adamları Koch'un konuşması karşısında şaşkına dönmüşlerdi, aynı günün gecesinde Koch'un odasında, frengiye karşı Salvarsan 606'nın keşfiyle büyük ün kazanan 28 yaşındaki dermatolog Paul Ehrlich vardı. Ehrlich daha sonra o akşamı bilimsel hayatının “en heyecan verici deneyimi” olarak hatırladı, Ehrlich, geceyi tüberküloz basili için yeni bir boyama tekniği geliştirerek geçirdi.

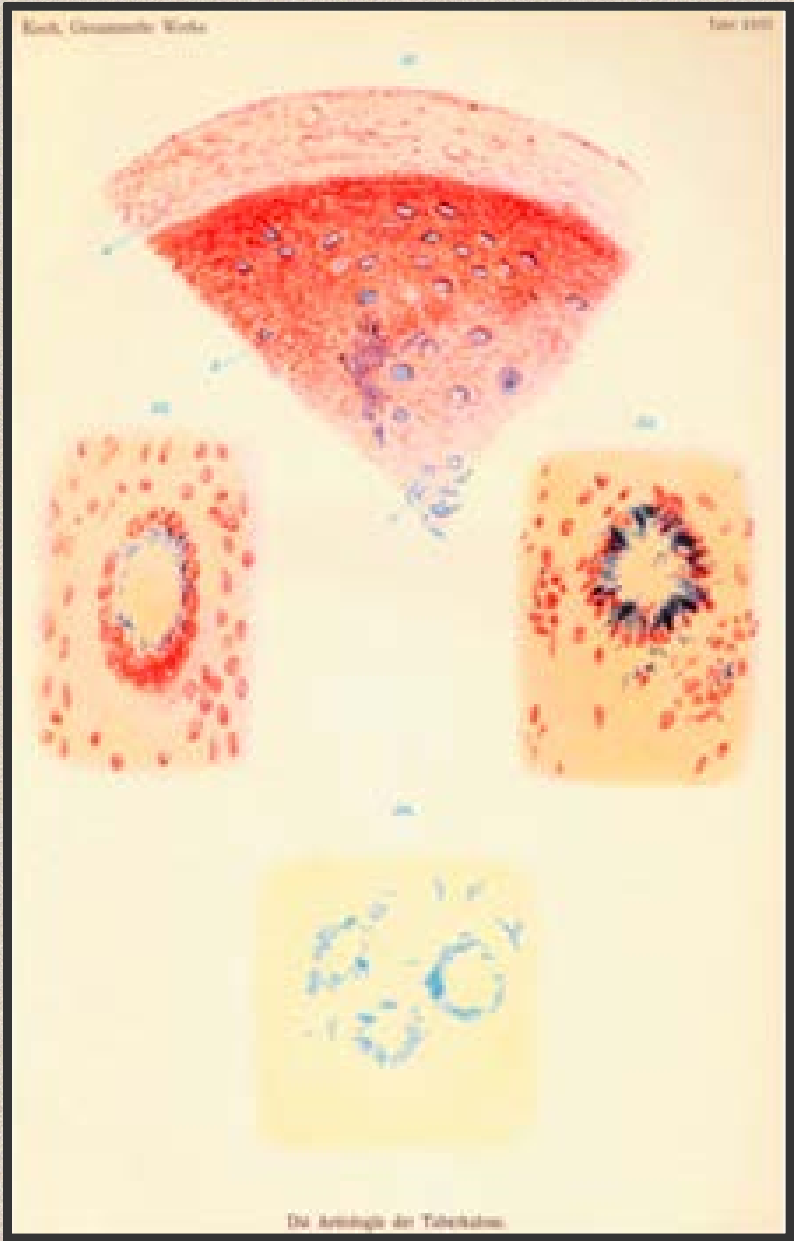
Ehrlich, Koch'un boyama tekniklerini değiştirdi ve Gram, Ziehl ve Neelsen, geliştirdikleri ve bugün hala kullandığımız boyalar aracılığıyla isimlerini laboratuvar kılavuzlarına yerleştirdiler.

On yedi gün sonra, 10 Nisan 1882'de Koch, Berlin Clinical Weekly'de “Die Aetiologie der Tuberculose” (Tüberkülozun Etiyolojisi veya Nedeni) adlı konferansını yayınladı. Bu belgeler tüm büyük tıp dergilerinde değil, aynı zamanda dünyanın dört bir yanındaki önde gelen gazetelerin birinci sayfalarında da yer aldı. Birkaç hafta içinde, “Koch”, kelimenin tam anlamıyla, herkesin bildiği bir isim haline geldi.

Robert Koch, koleranın nedenini keşfettiğinde daha da büyük bir başarı elde etti. 1890'da “tüberkülin” (tüberküloz basilinin gliserin özütü) adını verdiği tüberküloz için potansiyel bir tedavi edici, bir yöntemi duyurdu fakat bunun hiç de tedavi edici olmadığı ortaya çıktığında endişelendi, ancak sonraki yıllarda tüberkülin, TB basiliyle enfekte olanları belirlemek için bir teşhis aracı olarak ortaya çıktı.

Robert Koch tarafından tüberkülozun tedavisi için geliştirilen tüberkülin

1882 tarihli eserinden, enfekte dokulardaki tüberküloz basilini gösteren çizimler

1884'te Koch'un asistanı Loeffler ve öğrencisi Kaffky sırasıyla difteri ve tifo basilini tanımladılar. Koch'un veba, dizanteri, trahom, tifüs ve bir dizi veteriner enfeksiyonu gibi çeşitli tropikal hastalıkların araştırılmasıyla uğraştığını belirtmek gerekir.

Koch'un ilkelerinin temeli, Koch'un Göttingen Üniversitesi'ndeki öğretmenleri Henle, Meissner, Wohler ve Krause'den devraldığı bilimsel mirasta yatmaktadır. Koch, bir organizmanın bulaşıcı bir hastalığın nedeni olarak kabul edilebileceğini öngören, adını taşıyan Henle-Koch'un varsayımlarıyla sonuçlandı: (1) hastalığın her vakasında meydana gelmesi; (2) diğer hastalıklarda veya patojenik olmayan koşullarda meydana gelmemesi ve (3) izolasyon ve kültürde büyümeden sonra sağlıklı bir hayvana aşılandığında aynı hastalığı üretebilmesi.

Bakterileri tanımlamayı kolaylaştıran bir dizi boya (alkali metilen mavisi çözeltisi, Vesuvin kahverengi boyasıyla boyanmış arka plan dokusuyla kontrast oluşturan tüberküloz bakterilerini boyadı.

“BEYAZ ÖLÜM”ÜN KEŞFEDİLDİĞİ GÜNLER

Bu boyama yöntemleri modern bakteriyolojik laboratuvarların temel yöntemleri haline geldi. Koch’un meslektaşları Hesse ve Petri’nin, sırasıyla katı ortamlar için hayati bir temel olan agarın ve “petri” kabının bulunmasında katkıları dikkat çekicidir. Koch, organizmaların çoğalmasını sağlayacak basit bir patates ortamı geliştirdi. Koch-Pasteur çekişmeleri, hastalığa karşı hekim ile kimyager yaklaşımına dayalı olarak, Koch’un kültür tekniklerinin ve Pasteur’ün aşılama programlarının Fransa ve Almanya’da kullanılmasını engelleyen politik sınırlar yarattı. Koch ayrıca, bilimsel dokümantasyon için yerleşik bir araç olarak kalem çizimlerini mikrofotografçılıkla değiştirmesiyle de tanınır. Koch’un başarısı ona Taç Nişanı, 100.000 Mark ve İmparator Wilhelm I tarafından Özel İmparatorluk Danışmanı, Berlin Üniversitesi’nde Hijyen Profesörü ve Hijyen Enstitüsü Müdürü oldu. Daha sonra, (ölümünden sonra onuruna Robert Koch Enstitüsü olarak yeniden adlandırılan) yeni kurulan Bulaşıcı Hastalıklar Enstitüsü’nün başına geçti. Bankacı Bleichroeder’in eski hükümet binasını bu enstitüye dönüştürmek için sağladığı milyon mark, bilim ve araştırma için finansal himayenin bir göstergesidir.

1905'te Koch, tüberküloz bakterisini keşfettiği için Nobel Tıp Ödülü'ne layık görüldü

Ve Hikaye Devam Ediyor...

Veremle mücadele, Koch’un keşiflerinin ardından devam etti ve diğer tıbbi alanlara yayıldı. Roentgen’in 1896'da X-ışınlarını keşfetmesi, tıbbi teşhis araçlarında büyük bir sıçramaydı. Halk sağlığı önlemlerine ek olarak, Fransız bakteriyologlar Calmette ve Guérin’in sığır tüberkülozu suşu, TB’ye yalnızca terapi yaklaşımından aktif önleme yaklaşımına geçişi sağlayan Bacillus Calmette-Guérin (BCG) aşısını yarattı. 1944'te, ilk kez, streptomisin tünelin sonundaki ışığı gösterdi - ancak monoterapi birçok kişide hayatlarının geri kalanında işitme kaybı bıraktı. Kısa süre sonra, diğer ilaçlar (rifampisin, pirazinamid, para-amino salisilik asit, etambutol, vb.) mücadeleye katıldı ve tedavi felsefesi uzun süreler boyunca yeterli dozlarda kombinasyonlara dayandı. 1993'ten beri, DSÖ’nün TB’yi durdurma stratejisinin bir parçası olarak Doğrudan Gözetimli Tedavi stratejisinin benimsenmesi, küresel TB yükü üzerinde önemli bir etki yarattığına inanılmaktadır.

Birçok bakteri gibi, tüberküloz bakterisi de çoklu ilaca direnç kazanmanın kurnaz yollarını benimsedi ve bu bakteri ile yeni ilaçlar arasındaki mücadele devam ediyor. Geçtiğimiz yüzyılın başından bu yana, HIV-AIDS salgını, özellikle Sahra Altı Afrika’da TB’yi kontrol etme girişimlerine ölümcül bir darbe indirdi. Sanayileşme, kentsel gecekondulu mahalleleri ve yoksulluk artık hastalık yaygınlığının tek belirleyicileri değil. Yeni salgınlar ortaya çıktıkça, bilim insanlarını zorlu araştırma çabaları ve bu etkeni ortadan kaldırmaya yönelik yeni buluşlar yapmaları gerekmektedir.

Prof. Dr. Julide Sedef GÖÇMEN

BUNLARI BİLİYOR MUYUZ?

VINTAGE NOEL PULLARI, NEDİR NE İŞE YARIYOR?

Noel Pulunun Mucidi, Einar Holbøll adlı bir posta memurudur. 20 Aralık 1865'te Kopenhag'da doğdu. Büyükbabası Grönland'da deniz subayı ve müfettiş olarak görev yapmıştı, dolayısıyla Holbøll'da donanmaya katılmayı hayal ediyordu. Bir süre "Jylland" firkateyninde gönüllü çırak olarak çalıştıktan sonra harp okulu sınavlarına girdi. Ancak, geçirdiği romatizmal ateşe bağlı göz komplikasyonları nedeniyle bu hayalinden vazgeçmek zorunda kaldı. Denizci karaya çıktı ve Kopenhag'daki Købmagergade Postanesi'nde posta memuru olarak çalışmaya başladı. 1903'te Noel telaşı sırasında neşeli Noel müjdesi taşıyan mektupları damgalarken aniden aklına müthiş bir fikir geldi. Fikrinden diğer memurlar ve müşterilere bahsetti. Noel postalarında kullanılmak üzere özel kuruşluk pullar satma ve gelirini bir çocuk hastanesi inşa etmek için kullanma planı kısa sürede Kopenhag'ın tüm dolambaçlı sokaklarına yayıldı.

O zamanlar, tüberküloz çok önemli küresel halk sağlığı tehdidiydi ve çocuklar için bir hastane inşa etmek için acilen paraya ihtiyaç vardı. Noel ruhuna girmek, hediye verme, süsleme ve Noel müziği dinleme, mutluluğu paylaşma ve cömert olmak gibi Noel geleneklerinin bir parçası olmak anlamına geliyordu.

Bu dönemde insanlarda Noel kartlarını süslemek ve yardım kampanyasını desteklemek için neşeli küçük bir çıkartma satın alma çılgınlığı ateşlenmişti.

Holbøll'in fikri Danimarka'nın o zamanki Kralı IX. Christian'ı da çok heyecanlandı. 1904'te, tüberkülozlu hasta çocuklara yardım toplamak için her postaya merhum Kraliçe Louise'in bir resmi olan "Mutlu Noeller" pulu yapıştırıldı.

Danimarka'da 1904 yılında 4 milyondan fazla Noel pulu satıldı ve bu trend birçok Avrupa ülkesi tarafından da benimsendi ve Noel zamanı pul çıkarma geleneği oluştu.

ABD'de Delaware'deki Brandywine nehri üzerindeki küçük bir sanatoryum kapanmanın eşiğindedi; bu durum hastaların potansiyel olarak hastalığı yaymak ve ölmek üzere evlerine gönderilmesiyle sonuçlanacaktı. Delaware sanatoryumunda çalışan Dr. Joseph Wales, kuzeni yazar, sosyal aktivist Emily Bissell'e sanatoryumun 300 dolar toplanamazsa, kapanmak zorunda kalacağını anlatarak destek istedi. Emily deneyimli bir bağış toplayıcıydı. Danimarka Noel kartlarına TB ile mücadele fon sağlayan yardım kampanyasından ilham alarak çok kısa sürede Noel Pulları tasarladı. Kızıl Haç'ın logolarını kullanma onayıyla, kırmızı bir haç ve bir kutsal çelengi içeren bir tasarım çizdi (Noel pulları TB'ye karşı uluslararası sembol olan Lorraine'in çift çizgili Haç'ını içermektedir).

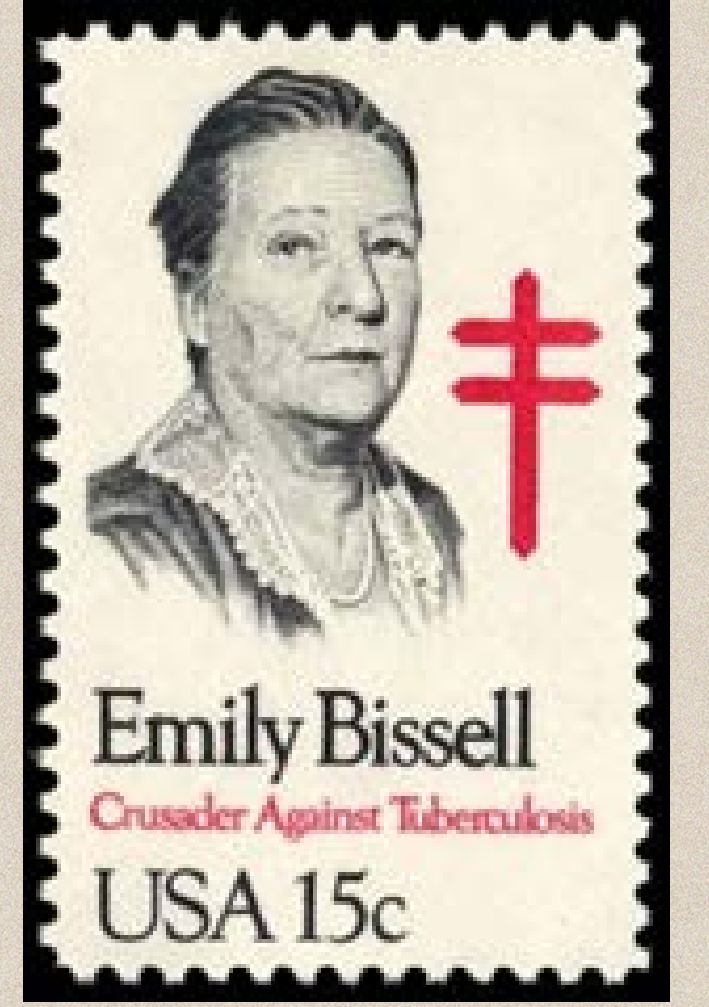

VINTAGE NOEL PULLARI

Emily kadın arkadaşlarını ilk siparişleri vermeye ikna etti. Hayırseverlik çabaları kitlesel bir fenomeni haline geldi. 7 Aralık 1907'de Emily'nin ilk Noel Pullarını Wilmington'daki bir postanede her biri bir sente satıldı. Emily, desteği artırmak için basından yardım istedi; her gün The North America gazetesi pullar hakkında "Stamp Out Tuberculosis" başlığıyla makaleler yayınladı. ABD Başkanı Theodore Roosevelt, Emily'nin çabalarını duyduğunda kampanyaya tam destek verdi.

Noel pul kampanyasının sonunda Emily ve büyük bir gönüllü grubu, hedefin on katını (3000 dolar) topladı ve Noel pulları projesi, 1907 de sadece Wilmington'daki TB sanatoryumunu kurtarmakla kalmadı, aynı zamanda onun yaşamından uzun süre sonra da devam edecek ulusal bir hareketi başlattı. Delaware sanatoryumunu fonlama projesi o kadar popüler oldu ki Noel resimli pullar ertesi yıl ülke çapında satıldı. "American Lung Association Christmas Seals" ın faliyete geçmesini sağladı.

1908'e gelindiğinde, kampanya Ulusal Tüberküloz Çalışma ve Önleme Derneği tarafından yönetilen ulusal bir programa dönüşmüştü. Gelenek, I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı boyunca her yıl büyüyerek devam etti. Emily Bissell hayatının geri kalanını aktif olarak kampanyanın bir destekçisi ve lideri olmaya devam etti ve ölümüne kadar hayatının geri kalanını tüberkülozla savaşmaya adanmıştı. Noel Pulu kampanyası bir Noel geleneği haline geldi ve her yıl insanlara tüberküloza ve diğer solunum yolu hastalıklarına karşı devam eden mücadeleyi hatırlattı.

Emily kadınların kararlılık ve tutkuyla neler başarabileceğini göstererek, hastalıkla mücadelenin evrensel iş birliğine ihtiyaç duyduğu konusunda farkındalık kazandırdı. 1957'de Emily'nin anısına, Brandywine sanatoryumuna Emily'nin adı verilerek Emily P. Bissell Hastanesi oldu. Yerel bir krizi ulusal düzeyde umut ve şifa hareketine dönüştüren öncü bir hayırsever Emily 1980'de ABD Posta Servisi tarafından kendi posta puluyla onurlandırıldı.

Amerikan Akciğer Derneği'nin misyonu akciğer kanseri gibi diğer solunum yolu hastalıklarıyla ilgili araştırmaları da kapsayacak şekilde genişledikçe, daha fazla insan Noel Pulları göndermeye başladı. Amerikan Akciğer Derneği 1960'larda, 70'lerde ve 80'lerde çocukları ve aileleri kirlilikten ve sigara dumanından korumak için harekete geçtiğinde, Amerika her yıl Noel Pulları geleneğine desteğini sürdürdü. 1987 yılında Amerikan Akciğer Derneği, "Noel Pulları" terimi için ABD ticari markasını satın alarak, bu mühürleri çıkaran tek ABD ulusal bağış toplama derneği olma hakkını korudu ve Noel Pulları hala her yıl Amerikan Akciğer Derneği yararına dağıtılıyor.

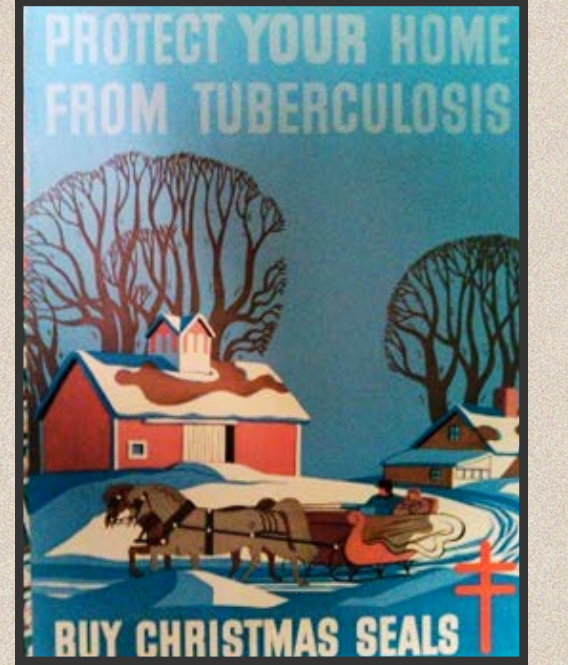

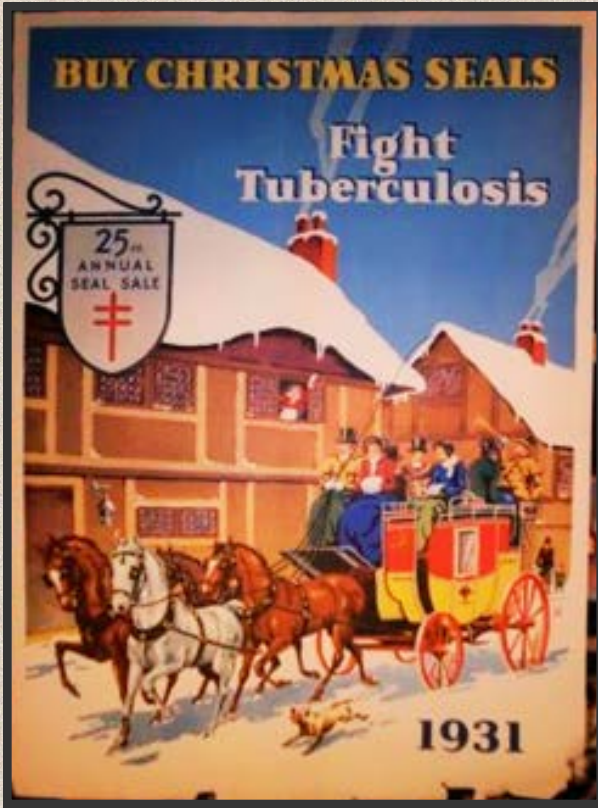
VINTAGE NOEL PULLARI

Bugün, dünya çapında Noel pulları dağıtan yaklaşık yüz farklı akciğer derneği bulunmaktadır. Birçok farklı ülke, şehirler, eyaletler ve bölgeler gibi kendi Noel pullarını dağıtır.

Yazar, sosyal aktivist olan Emily Bissell (1861-1948), Delaware'in ilk kamu anaokulu olan Wilmington'ı kurdu, çocuk işçiliği yasalarını çıkarmak ve kadınların oy hakkı için mücadele etti ve Amerikan Akciğer Derneği'nin kurucu annesi olarak tarihe geçti. 20. yüzyılın başlarında ABD Noel pulu geleneğini geliştirmesiyle hatırlanıyor. Pullar, o dönemde önde gelen ölüm nedeni olan tüberkülozla mücadele için para topladı ve mirası bugün de yaşamaya devam ediyor.

Noel Pulları kampanyası, gönüllülerin harekete geçme ve hastalığı yenmek için birlikte çalışma güçlerini birleştirmelerinin kalıcı bir sembolüdür. Emily Bissell'in kampanyayı yaratması, ulusu tüberkülozla mücadele için harekete geçirmek için gereken hayati fonu, kamu farkındalığını ve umut duygusunu sağladı. Kampanya bugün Amerikan Akciğer Derneği'nin akciğer sağlığını iyileştirmesine ve akciğer hastalıklarını önlemesine yardımcı olmak için farkındalık yaratmaktadır.

Prof. Dr. Gönül ASLAN

HEYBELİADA SANATORYUMU: SISLER İÇİNDE KALAN HAYATLAR

Heybeliada'nın çam kokulu yamaçlarında, denize bakan görkemli bir bina yükselir: Heybeliada Sanatoryumu. 1924 yılında kurulan bu şifa yuvası, uzun yıllar boyunca tüberkülozun pençesine düşen binlerce insan için umut olmuştu. Burası sadece bir hastane değil, aynı zamanda büyük sanatçılar, şairler ve edebiyatçılar için bir inziva yeri olmuştu.

Bu hikâyelerden bazıları, zamanın sisleri arasından süzülerek bugün bile yankılanıyor. Onlardan biri, Türkiye'nin en büyük edebiyatçılarından biri olan Sait Faik Abasıyanık'tı.

Sait Faik'in Heybeliada Günleri

Sait Faik'in hikâyeleri, hep hayatın en çarpıcı ayrıntılarında gizlidir. Fakat hayat ona da sert davranmış, ciğerine düşen hastalık onu Heybeliada Sanatoryumu'na sürüklemişti. Pencerenin önünde oturup, ada manzarasına bakarken defterine dökülen cümleler, hastalığın kısılcığında bile edebiyatı bırakmadığının en büyük kanıtıydı.

Sanatoryumda kaldığı süre boyunca, her sabah adanın rüzgârıyla uyanır, hemşirelerin getirdiği ilaçları alır ve çam ormanlarında gezintiye çıkardı. Bazen odasında bir sigara yakar, denizi izlerken zihninde beliren karakterleri kâğıda dökerdi. Bir gün, doktorlarından birine "Hastalık hikâyelerimi daha da derinleştirdi" dediği rivayet edilir. Gerçekten de Heybeliada, onun için sadece bir hastane değil, aynı zamanda bir ilham kaynağı olmuştu.

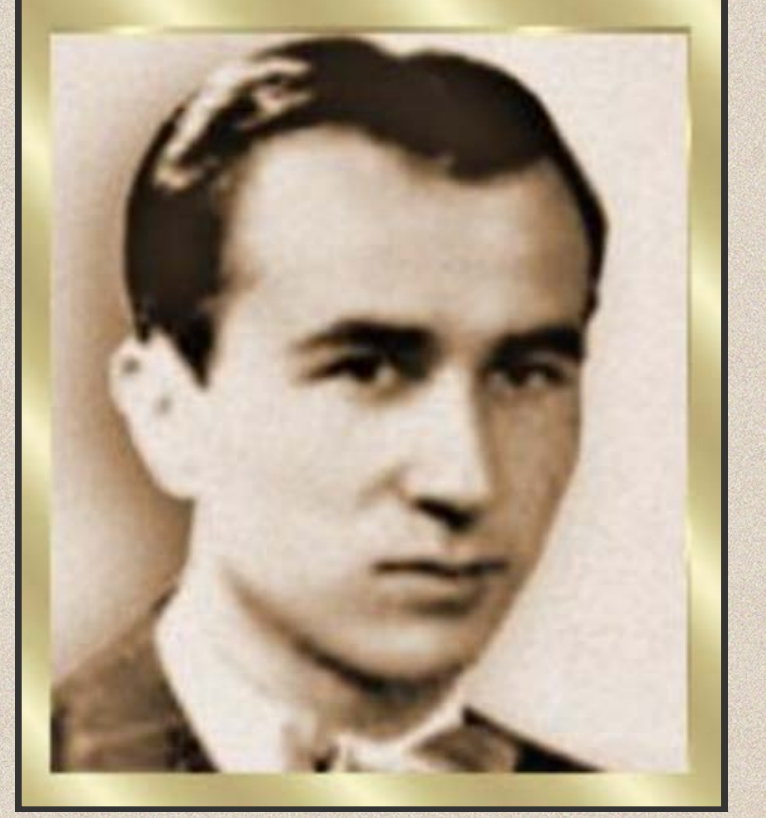

HEYBELİADA SANATORYUMU: SISLER İÇİNDE KALAN HAYATLAR

Rüştü Onur: Hastalığın Gölgesinde Filizlenen Şiirler

Genç yaşta verem hastalığına yakalanmış ve Heybeliada Sanatoryumu'nda tedavi görmüştür. Şiirlerinde melankoli ve ölüm temaları ağırlıklı olarak işlenen Onur, hastane günlerinde yazdığı şiirlerinde yaşam ve ölüm arasındaki ince çizgiyi sıkça vurgulamıştır. Onun hastalıkla mücadele süreci, edebiyat çevrelerinde "erken kaybedilen bir yetenek" olarak anılmasına neden olmuştur. Özellikle Zonguldak ve İstanbul arasında gidip gelirken kaleme aldığı şiirlerinde sanatoryumun izleri görülmektedir.

Ünlülerin İz Bıraktığı Hastane

Heybeliada Sanatoryumu, sadece Sait Faik ve Rüştü Onur gibi isimlere değil, birçok edebiyatçıya, şaire ve sanatçıya ev sahipliği yaptı. Neyzen Tevfik'in de burada bir süre tedavi gördüğü söylenir. Hastane koridorlarında yankılanan ney sesi, onun odasından gelen bir melodiden başka bir şey değildi belki de.

Ancak sanatoryumun en trajik hikâyelerinden biri, genç yaşta vereme yakalanan ve burada hayata veda eden sanatçılarıdır. Onların umut dolu gözleri, hastane pencerelerinden denize bakarken kaybolmuştu. Hastane, birçok insan için iyileşme umudu olmuştu, ancak herkes o kapılardan sağ çıkamamıştı.

Heybeliada Sanatoryumu'nun Kapanışı ve Hatırası

Zamanla tıptaki gelişmeler ve tüberküloz tedavisindeki ilerlemeler sayesinde sanatoryumlar eski önemini yitirdi. 2005 yılında Heybeliada Sanatoryumu da kapandı. Bugün harabe halinde olsa da, o eski günlerin ruhu hâlâ duvarlarında yankılanıyor.

Eski hastane odalarında yankılanan öksürükler yerini sessizliğe bırakmış olsa da, Heybeliada Sanatoryumu hâlâ geçmişin hatıralarıyla dolup taşıyor. Sisler içinde kalan bu büyük bina, bir zamanlar içindeki insanların umutlarını, hayallerini ve sanata olan tutkularını taşıyan kutsal bir mekân gibi, hâlâ ayakta duruyor.

Prof. Dr. Nuri ÖZKÜTÜK

“İNCE HASTALIK” SADECE ESKİ ŞARKILARDA YAŞASIN

Harvard Üniversitesi Kütüphanesi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, tüberküloz (TB) (verem, ince hastalık, beyaz veba vs.) XIX. ve XX. yüzyılın başlarında sanayileşmiş ülkelerde diğer tüm hastalıklardan daha fazla ölüme neden olmuştur. Ancak, hastalık sanatçılar ve edebiyatla ilişkilendirildikçe 1800'lerde TB'a dair romantik bir görüş ortaya çıkmıştır.

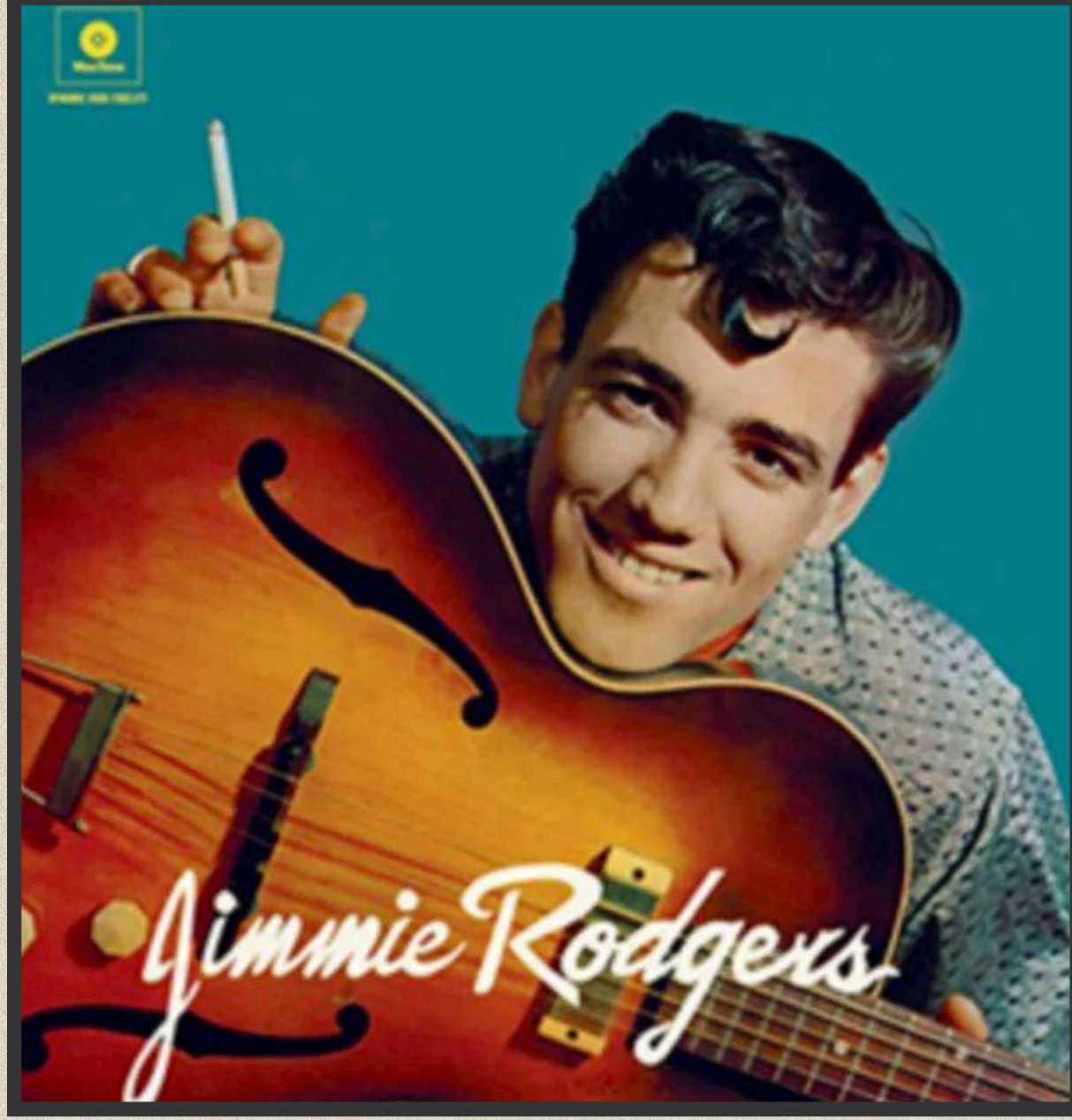
Bazıları, hastalığa yakalanmanın yaratıcılığı artırdığına, “yüksek hassasiyete ve ruhsal saflığa” sahip olduğuna inanıyordu. Yazar Robert Louis Stevenson hayatının çoğunda TB'dan muzdaripti ve Emily Bronte, John Keats ve Frederic Chopin gibi sanatçılar TB nedeniyle erken yaşta öldüler. Alexander Dumas, “*Akciğerlerden acı çekmek modaydı; herkes veremliydi, özellikle şairler; sansasyonel olan her duygudan sonra kan tükürmek iyi bir davranıştı*” derken, Lord Byron ise “*Veremden ölmek isterdim*” diye espri yapmıştı.

Toplumlarda derin izler bırakan TB büyük bir sağlık sorunu olduğu için sanatçılara ilham kaynağı olarak, edebi eserlere konu olmuş, müziğin nağmelerine ve melodilerine nakşetmiş bir hastalıktır. Özellikle XIX. ve XX. yüzyılın başlarında TB'den ölenlerin sayısı çok yüksek olduğu için, bu tema halk türkülerinde/şarkılarında, blues ve country müziğinde sıkça yer almıştır.

Bu yazımda, sizlere gelecek vaat eden kariyerinive hayatını 35 yaşında TB nedeniyle kaybeden “Country Müzik Efsanesi Jimmie Rodgers” dan söz etmek istiyorum.

Amerikalı country müzik şarkıcısı ve söz yazarı Jimmie Rodgers (1897-1933), “Country Müziğinin Babası” olarak anılmaktadır. Country Music Hall of Fame'deki pirinç plakete adı “country müzik alanında her şeyi başlatan adam” olarak yazılmış ve hala Amerikan müziğinin bir simgesi olarak saygı görmektedir.

Jimmie Rodgers'ın müziği, zamanının blues, caz ve folk geleneklerinden büyük ölçüde etkilenmişti. Şarkıları genellikle aşk, kalp kırıklığı ve işçi sınıfının mücadeleleri temalarını taşıyordu. “Blue Yodel No. 1 (T for Texas)”, “Waiting for a Train”, “In the Jailhouse Now”, ve “TB Blues” en ünlü şarkılarından bazılarıdır.

Jimmie Rodgers “TB Blues” şarkısını 1931'de, verem hastalığını yenmeye çalışırken yazmıştı. Blues ve country müzik tarihinin en dokunaklı şarkılarından biri olan “TB Blues” şarkısının sözleri, genç bir adamın tüberküloza karşı verdiği mücadeleyi, hastalığın verdiği acıyı, çaresizliği, ölüm korkusunu ve kaderini kabul edip çoğu mücadeleyi kaybetme-

sini etkileyici bir şekilde anlatmaktadır. Jimmie Rodgers, 8 Eylül 1897'de Mississippi'nin Meridian şehrinde mütevazı bir demiryolu ailesinin en küçük çocuğu olarak doğdu. Annesi Eliza Rodgers'ı çok küçük yaşta kaybetti ve abisiyle birlikte teyzesinin yanına taşındı. Jimmie'nin teyzesi, müzik ve İngilizce eğitiminde güçlü bir geçmişe sahip eski bir öğretmendi. Jimmie Rodgers teyzesi sayesinde, vaudevil, pop ve dans salonu müziği gibi çeşitli müzik tarzlarını tanıma fırsatı bulduğu etkinliklere katıldı. Bu çeşitli müzik tarzları Jimmie Rodgers'in kendine has olan ve etki-

leyici bulunan “yodeling” tarzını yaratmasında etkili oldu. Jimmie Ohio Demiryolu'nda bakım ustası babası Aaron Rodgers'ın yanına eve döndü ve babasıyla birlikte demiryolunda çalışmaya başladı. Küçük yaşta, blues sanatçıları ve kovboy müziğinden ilham aldı. Country ve folk müziğinin geleneksel duygusal hikayelerinden ve demiryolu gandydancerlarının müzik ve danslarından etkilendi. Gitar ve banjo çalmayı öğrenerek, geleneksel country, iş, blues, hobo ve kovboy şarkılarının bu eşsiz karışımı olan karakteristik sesini geliştirerek yodeling tarzını geliştirmesini sağladı.

12 yaşındayken, yerel bir yetenek yarışmasında “Steamboat Bill” şarkısını söylediğinde ilk şöhret deneyimini yaşadı. Konserde kazandığı başarıdan ilham alarak gezici çadır gösterileri düzenlemeye başladı. Ancak babası Jimmie'yi bulup eve getirerek demiryolu işine devam etmesini sağladı. New Orleans ve Northeastern Demiryolu hattında kondüktör olan en büyük ağabeyi Walter, ona bu hatta frençiler olarak iş buldu.

Sonraki on yıl boyunca, Rodgers demir yolunda çalıştı ve güney ve batı kıyılarında çeşitli işler yaptı. Mayıs 1917'de, 6-7 ay evli kaldığı Sandra Kelly ile evlendi, iki yıl sonra resmen boşandılar ve Nisan 1920'de Carrie Williamson ile evlendi.

“İNCE HASTALIK” SADECE ESKİ ŞARKILARDA YAŞASIN

Evliliklerinden kısa bir süre sonra, Jimmie New Orleans & Northeastern Railroad tarafından işten çıkarıldı ve bu dönemde yeniden şarkı söyleme fırsatları aramaya başladı. Genç çift bu dönem ekonomik ve sağlık sorunlarıyla uğraşarak geçirdi. İki kızlarından küçük olanını doğumundan altı ay sonra difteriden kaybettiler. Jimmie artık düzenli olarak gezici gösterilerde müzik yapmaya başlamıştı.

Bu yıllar zor olsa da, Jimmie'nin kendine özgü yodel tarzını ve gitar becerilerini geliştirmeye çalışıyordu.

Jimmie Rodgers'a 1924'te tüberküloz teşhisi kondu, ancak doktorun hastalığın ciddiyeti konusundaki uyarısını dikkate almak yerine, kemancı Slim Rozell ve baldızı Elsie Mc Williams ile bir üçlü oluşturmak için hastanede yatmayı kabul etmedi. Jimmie bir yandan şarkı söyleyip komedi gösteri şovları yapmaya ve demir yolunda çalışmaya devam etti. TB teşhisi konulduktan iki yıl sonra, konum değişikliğinin sağlığını iyileştireceğine inanarak ailesini Arizona, Tucson'a taşıdı. Tucson'da yerel kulüplerde ve etkinliklerde şarkı söylemeye devam etti. Demir yolu şirketi, müzik faaliyetlerin işine engel olduğunu öne sürerek Jimmie'yi işten attı. Jimmie ve Carrie, 1927'de Meridian'a geri dönüp ailesiyle birlikte yaşamaya başladılar.

Jimmie'nin sağlığı oldukça kötüye gitmiş ve bir daha asla demir yolunda çalışamayacak duruma gelmişti. Bunun üzerine, taksi şoförü olarak çalışmaya beraberinde de yerel bir radyo istasyonunda ve etkinliklerde şarkı söylemeye başlamıştı.

Jimmie, RCA yetenek avcısı yarışmasına seçmelere solo sanatçı olarak katıldı.

“The Soldier's Sweet Heart” ve “Sleep, Baby, Sleep” şarkılarını seslendirdi. Yayınlanan albüm bir hit olmadı, ancak Kasım 1927'de “T for Texas” da dahil olmak üzere dört şarkı kaydetti. Yayınlandığında “Blue Yodel” büyük hit bir şarkı oldu ve bir milyon kopya sattı ve Rodgers'ı yıldızlığa taşıdı. Jimmie, “Way Out on the Mountain”, “Blue Yodel No. 4”, “Waiting for a Train” ve “In the Jailhouse Now” single albümlerini çıkardı. Peer ve Louis Armstrong'un yer aldığı bir caz grubu, orkestraların desteklediği albüm denemeleri yaptılar.

1929'da Jimmie Rodgers, konserleri büyük ilgi odağı haline gelmeye ve plakları sürekli iyi satılmaya başladı. 1929'da “The Singing Brakeman” adlı küçük bir film yaptı, birçok şarkı kaydetti ve ülke çapında turneye çıktı. Faaliyetleri yıldızını parlatmaya ve para kazanmaya başlamıştı ancak, sağlığı tüm bu stres altında kötüleşmeye başladı.

Özellikle yıldızlığa yeni adım atan bir müzisyen için, işten zaman ayırarak sanatoryumlarda zaman geçirmek seçenek değildi. Serin iklimi ve dağ havası için Kuzey Carolina'nın Asheville kentinde taşındı; doktorların ve ailesinin önerilerine rağmen gösterilerini sürdürdü. Will Rogers ile birlikte Kızıl Haç için birkaç bağış toplama turnesine çıktı. 1931'in ortalarında, Jimmie stres ve sağlık sorunlarından depresyona girmişti. Konser rezervasyonları ve plak satışları önemli ölçüde azalmıştı. Mali sıkıntılara rağmen Jimmie plak yapmaya devam ediyordu. Büyük buhran sadece Jimmie'nin kariyerini değil, aynı zamanda zaten kötü olan sağlığını da etkiledi. 1931 ve 1932'de verdiği konserlerin sayısını azaltmak zorunda kaldı ve 1933'te sağlığı kayıplarını etkiledi ve birkaç film için planlarını iptal etmek zorunda kaldı. Sağlık sorunlarına rağmen gösterileri bırakmayı reddediyor ve eşine “Ayakkabılarım ayağımdayken ölmek istiyorum” diyordu. 1933'ün başlarında, aile parasız kalmaya başlamıştı ve geçimini sağlamak için vodvil gösterileri yapmak zorunda kalmıştı.

Rodgers, acısını azaltmak ve çok derin nefes almayı önlemek için kaburgalarına yara bandı yapıştırıyordu. Sahnede öksürmeyi durduramadığında, hayranlarının sempatik bir şekilde alkışladığı ve “Tükür Jimmie ve biraz daha şarkı söyle” diye bağırdığı biliniyordu.

Bir süre San Antonio'da bir radyo programında sahne aldı, ancak program sırasında bayılmış ve hastaneye kaldırılmıştı. Ölümün eşiğinde olduğunu fark ederek, Peer'i Mayıs ayında bir kayıt seansı ayarlamaya ikna etti. O seansta, Jimmie'ye bir hemşire eşlik etti ve şarkılar arasında yatarak dinlenmek zorunda kalıyordu.

Jimmie, stüdyonun son şarkısı için “Years Ago”yu kendi başına kaydetti ve altı yıl önce başladığı gibi, tek başına sadece bir adam ve gitarıyla bitirdi.

“Country Müziğinin Babası” Jimmie Rodgers TB ile mücadelesinde mağlup olmuştu, ölümünden iki gün önce plağını tamamlayıp 26 Mayıs 1933'te akciğer kanamasından hayatını kaybetmişti. Yüzlerce country hayranı naaşın Meridian'a varmasını bekliyordu ve tren “Şarkı Söyleyen Frenci” yi son yolculuğuna düdüğünü sürekli acı acı çalarak uğurlamıştı.

“İNCE HASTALIK” SADECE ESKİ ŞARKILARDA YAŞASIN

Jimmie Rodgers'ın cenaze törenlerindeki büyük sevgi gösterisi, kendi döneminde ne kadar popüler ve sevilen bir yıldız olduğunu gösteriyordu. 1961'de Jimmie, Country Müzik Onur Listesi'ne giren ilk sanatçı oldu; 25 yıl sonra, Rock & Roll Hall of Fame'in kurucusu, Country Müziğinin Babası, “Her Şeyi Başlatan Adam” olarak onurlandırıldı. Kısa süren müzik kariyerinde 1928-33 yılları arasında 110'dan fazla kayıttan oluşan uzun bir hit serisine imza attı. “Waiting for a Train”, “Daddy and Home”, “In the Jailhouse Now”, “Frankie and Johnny”, “Treasures Untold”, “My Old Pal”, “TB Blues”, “My Little Lady”, “The One Rose”, “My Blue-Eyed Jane” ve “Miss the Mississippi and You” en çok ünlendiği eserlerdi.

Jimmie Rodgers, country müziğinde şarkı söyleyen yıldız olarak geleneksel müziğin tüm nostaljik havasını orijinal bir yaklaşımla sergiledi. Sahnede özgün, renkli bir kişilik ve coşkulu bir vokal stili yarattı. Jimmie'nin repertuarı aşk şarkılarından blues ezgilerine ve hatta gospel ilahilerine kadar geniş ve çeşitli bir yelpazedeydi. Demiryolu işçileri ve kovboylar, polisler ve hırsızlar, baba-anne ve ev hakkında şarkıları vardı; geleneksel müziğin tüm nostaljik havasını taşıyan ama belirgin bir şekilde orijinal bir yaklaşımla canlandırılan ve Jimmie'nin ticari markası haline gelen yodel ve alışılmadık koşullarıyla vurgulanan hüzünlü melodilerdi. Bu hüzünlü melodilerin nedeni kuşkusuz Jimmie'yi etkileyen zorluklarla dolu yaşamıydı.

The image shows two pages of sheet music. The left page is for the song "Rockin' Chair" (Victor Record No. V-35139), featuring piano accompaniment and guitar chords. The right page is for "T. B. Blues" (Victor Record No. 23535), featuring piano accompaniment and voice parts. Both pages include copyright information and agent details for Southern Music Publishing Co., Inc.

Küçük yaşta annesini ve kızını kaybetmesinin acısı ve tüberkülozla mücadelesi, şarkı yazımında kalp kırıklığı, kayıp ve dayanıklılık temalarını derinlemesine işledi. Jimmie Rodgers, verem hastalığı nedeniyle genç yaşta hayatını kaybetti. “TB Blues”, TB'nin tarih boyunca müzikte nasıl yankı bulduğunu gösteren, hastalığın verdiği acıyı ve ölüm korkusunu anlatan en ünlü şarkılardan biridir. “I've been fightin' like a lion looks like I'm going to lose cause there ain't nobody ever” “Bir aslan gibi dövüşüyorum, kaybedecek gibi görünüyorum. Çünkü TB hastalığını yenen hiç kimse yok” “TB Blues”, Jimmie'nin hastalığının ilerleyen dönemlerinde yazdığı ve kaydettiği bir şarkıdır. Şarkı, tüberküloz hastalarının yaşadığı acıları, kaderi, kabullenışı ve kaçınılmaz sonlarını oldukça hüzünlü bir şekilde anlatır.

Veremli şarkılarla ağlatan plakların geçmişte kalması dileği ile ...

Prof. Dr. Gönül ASLAN

MÜCADELE & UMUDUN YÜZÜ

Antik Yunanlılar tüberküloza hırıltılı nefes alıp verme ve öksürükle balgam çıkarma anlamındaki “Phytisis”, Romalılar “Tüketim hastalığı” anlamındaki “Consumption” adını koydular.

Patrick K. Moonan'ın “*Tüberküloz, Mücadelelerin Yüzü, Karşılaştığımız Mücadeleler ve İçimizde Yatan Hayaller*” başlıklı makalesinde TB ile yüzleşmiş milyonlarca insanın mücadelesini ve hastalıktan kurtulma hayallerini anlatıyor.

Hindistan'da doğup, büyüyen **Stefan Prakash Eicher** isimli sanatçı, Yeni Delhi sokaklarında TB'den bitkin düşmüş, adeta tükenmiş, bir deri bir kemik kalmış bir insanın gözlerindeki mavi gökyüzü ve bulutları yakalamış, “*İçimizde Yatan Hayaller*” adlı eserinde hastalıkla mücadeleyi resmetmiştir.

Stefan Prakash Eicher'in "*İçimizde Yatan Hayaller*" adlı eseri. Tuval üzerine yağlıboya, 2009.

Bu çarpıcı resimde TB'nin verdiği tahribat ve tükenmişliğe rağmen hastanın bu dertten kurtulma umudunu ve hayalini net bir şekilde görebilmekteyiz. Hastalığın uzun süren seyri her hastada yavaş bir çöküş, bitiş ve akibeti ölüm olan bir yolculuk başlatır. Ancak hastalar bir yandan hastalıkla mücadele ederken, bir yandan da kurtulma umudu ile iyi olacakları günü hayal ederler. Çok dramatik seyirli bu süreç hastada korku ile umudun birlikte bulunduğu karmaşık bir duygu sürecidir.

Prof. Dr. Gönül ASLAN

2024 YILI ETKİNLİKLERİMİZ

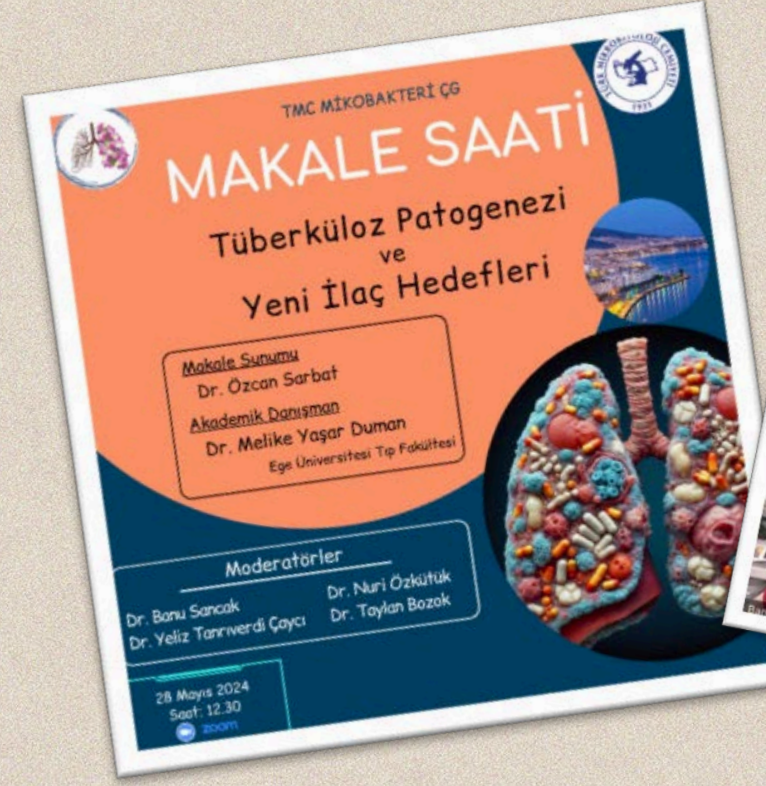
Türkiye'nin veremle mücadelesinde büyük rolü olan Yaşamak Yolu Dergisi'ni Barış Otlu Hocamızın güzel sunumu ile dinledik (15 Ocak 2024, Online)

24 Mart Dünya Tüberküloz Günü'nde Tüberkülozun sanat tarihinde bıraktığı izleri konuştuk ve gelenekselleşen karikatür yarışmamız da etkinliğimize renk kattı (24 Mart 2024, Online)

Erzurum'da Tüberkülozun laboratuvar tanısında standardizasyonuna yönelik bölge toplantısı gerçekleştirdik (19 Nisan 2024, Erzurum)

Makale Saatinde Tüberkülozun patogenezi ve yeni ilaç hedeflerini konu alan bir makaleyi tartıştık (28 Mayıs 2024, Online)

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'nda yoğun tempoda geçen ve çok verimli bir Ulusal Mikobakteri Sempozyumu gerçekleştirdik (6-7 Haziran 2024, Ankara)

XL. Türk Mikrobiyoloji Kongre'sinde Mikobakteri Çalışma Grubu Panelimizi ve IGRA Testleri Kursumuzu yaptık (13-17 Kasım 2024, Antalya)

MİKOBAKTERİ GAZETESİ

EDİTÖR

Prof. Dr. Julide Sedef GÖÇMEN

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Nuri ÖZKÜTÜK

Prof. Dr. Gönül ASLAN

Doç. Dr. Taylan BOZOK